

Stichting Donateurs Koninklijk Concertgebouworkest

Jaarverslag 2004

Inleiding

2004 was een opmerkelijk jaar. Het Koninklijk Concertgebouworkest nam afscheid van Riccardo Chailly als chef-dirigent en verwelkomde zijn opvolger de Let Mariss Jansons als zesde chef-dirigent in de 116-jarige geschiedenis van het orkest. Een historische gebeurtenis die gepaard ging met veel emoties en prachtige concerten. De waardering van de internationale pers was ongekend groot. Een nieuwe combinatie, die recht doet aan de rijke historie van het orkest en tevens musici, publiek en pers verwachtingsvol doet uitzien naar de toekomst.

Eerder had het Concertgebouworkest al uit een geheel andere hoek een uiterst positieve beoordeling gekregen, t.w. van de Amsterdamse Kunstraad en de Raad voor Cultuur. Desalniettemin kreeg het orkest per 2005 een forse bezuiniging van in totaal € 500.000,- per jaar opgelegd, zonder een deugdelijke inhoudelijke motivatie. Dat is extra pijnlijk.

Het Concertgebouworkest is trots op zijn titel "Boegbeeld van de Nederlandse cultuur" en wil zich handhaven in de smalle top van 's werelds beste symfonie-orkesten. Voor bijzondere artistieke projecten, die horen bij de internationale statuur van het orkest, zal vanaf 2005 – door de opgelegde bezuinigingen - geen geld meer te vinden zijn binnen de reguliere begroting. Daarvoor moet voortaan een beroep gedaan worden op particuliere schenkers, die zich verantwoordelijk voelen voor de toekomst van het Koninklijk Concertgebouworkest, in het bijzonder de Stichting Donateurs.

Daarmee is particuliere fondsenwerving ook voor het Koninklijk Concertgebouworkest een permanente factor geworden. De Stichting Donateurs zal de komende jaren haar krachtsinspanningen verder vergroten om de muzikale erfenis van 'ons' orkest veilig te kunnen stellen.

Stichting Donateurs

Sinds 1993 is de Stichting Donateurs Koninklijk Concertgebouworkest bezig met een fondsenwervingscampagne onder particulieren. Inmiddels hebben meer dan vierhonderd muziekliefhebbers hun verbondenheid met het orkest en zijn musici laten blijken door een royale financiële gift. Zij zijn daarmee tevens lid van het 'Gouden Gilde'.

De activiteiten van de Stichting Donateurs zijn er op gericht de bestaande fondsenwerving onder particulieren verder te intensiveren en nieuwe doelgroepen nauwer bij het orkest en zijn musici te betrekken. Dit alles om de vooraanstaande positie van het Concertgebouworkest binnen de wereld van de (internationale) symfonieorkesten te versterken.

De Stichting Donateurs richt zich op:

1. het opbouwen van een collectie hoogwaardige muziekinstrumenten, die past bij de unieke klankkleur van het orkest en in bruikleen gegeven wordt aan orkestleden.

2. het ondersteunen van bijzondere artistieke projecten, die horen bij de internationale statuur van het orkest.
3. het mede mogelijk maken van educatieve projecten, waaronder de Orkestacademie en bijzondere jeugdconcerten.

Om deze activiteiten mogelijk te maken is een vermogen nodig van tenminste € 15 miljoen. Uitgangspunt is dat het vermogen in stand blijft en dat met het rendement van dit vermogen concrete projecten kunnen worden ondersteund en muziekinstrumenten aangekocht.

Onder de particulieren, die sinds 1993 een financiële bijdrage hebben gegeven, bevindt zich een groeiende groep donateurs die zijn gevoel van verantwoordelijkheid voor de toekomst van het orkest en zijn musici daadwerkelijk inhoud geeft door vaker te schenken of de Stichting Donateurs opneemt in zijn of haar testament. Zij geven daarmee vorm aan het nieuwe mecenaat, waarvan ook gerenommeerde culturele instellingen, zoals het Koninklijk Concertgebouw-orkest steeds meer afhankelijk worden.

Inmiddels mag de Stichting Donateurs zich ook verheugen in twee Fondsen op Naam, waarbij de genereuze gift direct gekoppeld is aan de verwezenlijking van concrete educatieve projecten. Dankzij deze twee schenksters kon een voortvarende start worden gemaakt met de Orkestacademie.

Fondsenwerving

2004 was een degelijk jaar. Zeker tegen de achtergrond van de economische situatie en vooruitzichten. De inkomsten waren weliswaar lager dan begroot, maar dankzij een stringente kostenbeheersing en een bevredigend resultaat uit beleggingen werd de financiële doelstelling voor 2004 gehaald.

Er moest geknokt worden voor iedere euro. Het is dan ook des te plezieriger om dit jaar, naast de financiële steun aan enkele concrete projecten (aanschaf muziekinstrumenten, Orkestacademie en een CD-project). ruim € 675.000,- te kunnen toevoegen aan het vermogen van de Stichting Donateurs

De komende jaren zullen inkomsten uit nieuwe initiatieven voor de zo noodzakelijke groei van de inkomsten moeten zorgen. Lijfrentes afgesloten eind jaren negentig (de 'gouden periode') zijn inmiddels afgelopen en worden slechts gedeeltelijk en meestal tegen lagere bedragen verlengd. Inkomsten uit legaten en erfstellingen zijn een onzekere factor en zullen naar verwachting pas op wat langere termijn structureel gaan bijdragen aan de inkomstengroei.

Na ruim tien jaar fondsenwervende activiteiten is inmiddels meer dan € 8 miljoen bijeen gebracht. Daarvan is ruim € 2 miljoen gebruikt voor de aanschaf van hoogwaardige muziekinstrumenten. Voor Nederlandse begrippen een mooi resultaat maar internationaal gezien toch niet meer dan een hoopvol begin. Buitenlandse toporkesten beschikken over "endowment funds" van vele tientallen miljoenen euro's of dollars. We hebben dus nog een lange weg te gaan.

De Stichting Donateurs streeft naar zo laag mogelijke kosten voor de fondsenwerving. Desondanks moeten er kosten gemaakt worden om onze projecten en activiteiten te kunnen organiseren. Van de salariskosten kan de helft direct worden toegerekend aan kosten in het kader van fondsenwerving.

Het Centraal Bureau Fondsenwerving (CBF) stelt als norm dat de kosten van fondsenwerving niet meer dan 25% van het totaal van baten uit de eigen fondsenwerving mogen bedragen. Ook dit jaar zijn we, evenals voorgaande jaren, zeer ruim onder deze norm gebleven. Daardoor kon de afgelopen drie jaar bijna 90% van de baten worden aangewend voor de realisering van de doelstelling.

De geheel belangeloze inzet van bestuursleden, wervers en andere vrijwilligers mag in dit kader niet onvermeld blijven.

Initiatieven

Gouden Gilde

Voor de leden van het 'Gouden Gilde', die een belangrijke pijler vormen onder de particuliere fondsenwerving, werden in 2004 twee bijzondere bijeenkomsten georganiseerd.

Voorafgaand aan het afscheidsconcert van Riccardo Chailly op 9 juni werd – vanwege de grote belangstelling - zowel in de Spiegelzaal als in de Koorzaal een inleiding gehouden door drs. Hans Ferwerda, medewerker artistieke zaken van het KCO. Hij zette, mede door een aantal bijzondere geluidsfragmenten te laten horen, het concert in het juiste historisch perspectief. De inleiding bleek de juiste opmaat voor een opmerkelijke uitvoering van de Negende Symfonie van Gustav Mahler.

Op 14 oktober vond in de Spiegelzaal een geanimeerde bijeenkomst plaats over een geheel ander onderwerp: de recente veranderingen in het erfrecht. De gebroeders Schols, beiden als docent notarieel recht verbonden aan de Radboud Universiteit Nijmegen, hielden een boeiend betoog en wisten vele vragen van de ruim zeventig aanwezigen te beantwoorden. Hun motto 'Schenken is gezond' bleek een uitstekend handvat voor tal van voorbeelden uit de praktijk. Er was ook veel belangstelling voor de uitleg over het zogenaamde 'Goede Doelen-testament', waarbij een aanzienlijke belastingbesparing op de erfenis kan worden verworven ten gunste van het goede doel. Deze succesvolle avond kreeg al snel een vervolg in een speciale bijlage over 'Schenken en Nalaten' bij de Gouden Gilde Krant, die twee keer per jaar wordt toegezonden aan de leden van het 'Gouden Gilde'.

Begin 2004 verscheen de brochure 'Warm kloppend hart', waarin orkestleden uitleggen waarom fondsenwerving voor het KCO zo noodzakelijk is en tevens optreden als pleitbezorger van de projecten van de Stichting Donateurs. Een mooi visitekaartje van het orkest en zijn musici, dat muziekliefhebbers hopelijk net dat laatste duwtje geeft om de daad bij het woord te voegen en een donatie te doen.

Ook op de vernieuwde website van het Concertgebouworkest wordt aandacht gevraagd voor de Stichting Donateurs. De snel groeiende rol van internet in de communicatie en de laagdrempeligheid van het medium zullen zeker hun stempel gaan drukken op onze toekomstige activiteiten.

'De Salon'

Onder de bezielende leiding van Alexander van Wassenaer, bestuurslid van de Stichting Donateurs, is begin 2004 een nieuw initiatief van start gegaan om een nieuwe en jongere doelgroep bij het orkest te betrekken.

Onder de titel 'De Salon' zijn inmiddels meer dan tachtig jonge professionals van vooraanstaande firma's in ons land een partnership aangegaan met het Koninklijk Concertgebouworkest. Zij ontmoeten elkaar vier keer per jaar rond bijzondere evenementen met leden van het orkest. Deze avonden bieden de muzikale ambiance voor verrassende ontmoetingen binnen het netwerk van professionals. Maar bovenal willen deze professionals jaarlijks een substantieel bedrag bijeenbrengen om vooral de jonge musici in het orkest een extra steun in de rug te kunnen geven.

Dit enthousiasme heeft ook geleid tot de instelling van de 'Prix de Salon' om jaarlijks een van de jonge talentvolle musici uit het orkest te steunen bij zijn of haar verdere muzikale ontwikkeling. In 2005 zal deze prijs voor het eerst worden uitgereikt.

Buitenlandse activiteiten

Tijdens de korte tournee van het Concertgebouworkest naar de USA werden op initiatief van de American Friends of the Royal Concertgebouw Orchestra (AF-RCO) enkele bijzondere concerten gegeven in New York door ensembles uit het Concertgebouworkest.

Tijdens het jaarlijkse fundraising diner van de AF-RCO presenteerden elf strijkers zich met veel succes onder de noemer 'Strings of the Royal Concertgebouw Orchestra' in de stijlvolle locatie 'Landmark on the Park'. De volgende dag werd dit concert op Rockefeller University herhaald.

De grootste verrassing kwam dit keer op naam van een viertal van onze blazers die een speciaal 'Valentine's concert' gaven samen met blazers van de New York Philharmonic vlak bij Ground Zero. Een vorm van samenwerking op hoog niveau, die door de ruim vijfhonderd aanwezige New Yorkers zeer werd gewaardeerd.

Op 29 februari 2004 werd door de AF-RCO het 'Donald Blakeslee Fund for Master-classes' in het leven geroepen. Een fonds ter nagedachtenis aan tubaïst Donald Blakeslee, die bijna veertig jaar een prominente plaats in het Concertgebouworkest heeft ingenomen. Hiermee zullen in de toekomst masterclasses in de USA door leden van het Concertgebouworkest mede mogelijk worden gemaakt.

Projecten

Muziekinstrumenten

Het opbouwen van een collectie hoogwaardige muziekinstrumenten, die passen bij de unieke klankkleur van het orkest, is een van de hoofddoelstellingen van de Stichting Donateurs. Instrumenten worden uitsluitend aangekocht na een officieel verzoek hiertoe van de algemeen directeur van het Koninklijk Concertgebouworkest. Dit verzoek gaat vergezeld van een advies van de Instrumentencommissie, bestaande uit leden van orkest en directie, en taxatierapporten van drie vooraanstaande vioolbouwers/-taxateurs. Zodra de financiering rond is, rechtstreeks vanuit het vermogen van de Stichting Donateurs en/of (gedeeltelijk) via particulieren fondsen, kan tot definitieve aankoop worden overgegaan. Aangekochte instrumenten worden eigendom van de Stichting Donateurs en vervolgens in bruikleen gegeven aan leden van het Concertgebouworkest.

In 2004 werden zeven instrumenten aangekocht:

- Hobo, Loree Royal
- Trompet, Yamaha YTR 946 GS
- Cello, Guust François (nieuwbouw, met een financiële bijdrage van het VSB fonds)
- Cello, Daniel Royé (nieuwbouw)
- Hoorn (tripelhoorn), Ricco Kuhn
- A/B klarinet, Reform-Boehm systeem
- D-klarinet, H. Wurlitzer (Reform Boehm systeem)

Dit betrof een investering van in totaal € 61.000,-

Bovendien kon de aankoop van een viool (Alessandro d'Espine, Turijn, 1818), een altviool (J.B. LeFebvre, Amsterdam, 1761) en een cello (J.B. Vuillaume, ca. 1870) worden voorbereid. Daadwerkelijke aankoop zal naar verwachting in 2005 plaatsvinden.

Tenslotte heeft er dit jaar ook uitvoerig overleg plaatsgevonden tussen orkestleden en de heer Anton Kersjes over de mogelijke aanschaf van contrabassen ter vervanging van door Willem Mengelberg aangeschafte Otto-bassen, die hard aan vervanging toe zijn.

Helaas is door het toch nog plotseling overlijden van de heer Kersjes aan dit plezierig contact een abrupt einde gekomen. Inmiddels heeft het 'Kersjes van de Groenekan fonds' ons laten weten dat de heer Kersjes in zijn testament een legaat heeft opgenomen voor de aanschaf van een of meer contrabassen.

Hopelijk kunnen we in 2005 uitvoering geven aan deze wens van oud-dirigent Anton Kersjes, die zo'n vooraanstaande rol heeft gespeeld in het Amsterdamse muziekleven en met name voor het toegankelijk maken van klassieke muziek voor een breed publiek

Orkestacademie

Na een succesvolle 'pilot' in 2002 werd een voortvarende start gemaakt met de Orkestacademie. Jonge, talentvolle musici worden in de gelegenheid gesteld een individueel begeleide orkestrale leergang bij het orkest te volgen van circa

vijf maanden. Leerlingen ontvangen onderwijs en persoonlijke begeleiding in het orkestspel door leden van het orkest. De financiering van de Orkest-academie komt geheel uit particuliere fondsen.

In juni 2004 kon aan violiste Justyna Briefjes en celliste Saskia Plagge het Certificaat van de Orkestacademie worden uitgereikt, onder toezien oog van hun mentoren Angela Davis en Saskia van Bergen-Boon én de twee Gouden Gilde leden die, door hun Fonds op Naam, de start van de Orkestacademie mede mogelijk hebben gemaakt.

Justyna Briefjes vertelde vol trots dat zij inmiddels een aanstelling heeft gekregen bij het Residentie Orkest. Daarmee is zij de derde Orkestacademie-student die een plaats verworven heeft bij een van de Nederlandse toporkesten. Eerder werd violist Benjamin Scherer Quesada aangenomen bij het Nederlands Kamerorkest en speelt cellist Tom van Lent vanaf september 2004 ook bij het Residentie orkest.

Aan het begin van het concertseizoen 2004-2005 maakten Orkestacademie-studenten bassist Clemens van der Feen en altvioliste Laura van der Stoep hun opwachting bij het orkest. Als mentor traden op Rob Dirksen en Eva Smit.

Bijzondere artistieke projecten

Het 'Viotta Ensemble' bestaat uit leden van het Koninklijk Concertgebouw-orkest en dankt zijn naam aan de man die het allereerste concert van het Concertgebouworkest dirigeerde op 3 november 1988. Het ensemble heeft vele fraaie concerten en enkele bijzondere CD's op zijn naam staan. In 2004 kon hieraan een unieke CD-opname worden toegevoegd.

'Die Kunst der Fuge' van Johan Sebastiaan Bach behoort tot een van de meest invloedrijke en mysterieuze composities van de Westerse beschaving. Een tijdloos meesterwerk dat velen geïnspireerd heeft tot bijzonder muzikale prestaties. In het jaar 2000 – tweehonderd vijftig jaar na Bach's dood – maakte de Nederlandse componist Jan van Vlijmen een bijzondere hommage, waarin hij heeft geprobeerd het werk toegankelijker te maken voor een groter publiek. Dankzij financiële steun van de Stichting Donateurs kon dit bijzondere arrangement in 2004 op CD worden vastgelegd. En met veel succes.

Maarten 't Hart schreef in Luister ondermeer het volgende:

"Dit is miraculeus. In een arrangement van Jan van Vlijmen speelt hier het Viotta Ensemble de hele 'Kunst der Fuge' zodanig dat je van begin tot eind op het puntje van je stoel zit. Dankzij subliem musiceren hoor je wat een levendige, sprankelende muziek Bach in de laatste jaren van zijn leven componeerde"

Bestuur en staf

Het bestuur van de Stichting Donateurs Koninklijk Concertgebouworkest vergaderde gedurende het verslagjaar zes keer plenair: op 26 februari, 13 april, 17 juni, 3 september, 28 oktober en 30 november.

Verder werd regelmatig 'en petit comité' vergaderd, in het bijzonder over de activiteiten rond het 'Gouden Gilde' en 'De Salon'.

Bestuursleden ontvangen voor hun werkzaamheden geen enkele financiële vergoeding.

Per september 2005 zal de voorzitter van de Stichting Donateurs aftreden vanwege zijn benoeming tot vice-voorzitter van het Stichtingsbestuur Koninklijk Concertgebouworkest. In zijn opvolging zal voor de zomer van 2005 worden voorzien.

Coördinatoren Tanneke Alpherts en Hanna Philips zijn er ook dit jaar weer in geslaagd op geheel eigen wijze als part-time medewerkers de begeleiding en serviceverlening op meer dan full time niveau te houden, ondanks de uitbreiding van de werkzaamheden.

Beleggingsbeleid en vermogensrisico

De Stichting Donateurs voert een prudent beleggingsbeleid. Er wordt belegd in kwalitatief hoogwaardige financiële waarden en er worden bijzondere muziek-instrumenten aangekocht. Het bestuur heeft gekozen voor vermogensgroei op de lange termijn. Daartoe wordt zestig procent van de voor beleggingen in aanmerking komende gelden belegd in vastrentende waarden en liquiditeiten. Het beleggingsresultaat over 2004 mag bevredigend worden genoemd.

Controle Jaarrekening

De Jaarrekening van de Stichting Donateurs Koninklijk Concertgebouworkest 2004 is door PriceWaterhouseCoopers Accountants N.V. gecontroleerd en van een goedkeurende accountantsverklaring voorzien.

Amsterdam, 31 december 2004

Bestuur Stichting Donateurs Koninklijk Concertgebouworkest

Drs R.W.P. Reibestein, voorzitter
Mr. R.E. Rogaar, penningmeester

Bijlage:

Bestuur Stichting Donateurs Koninklijk Concertgebouworkest

Drs R.W.P. Reibestein, voorzitter
Mr. R.E. Rogaar, penningmeester
Mevrouw Mr. N. A. Aalbers, secretaris
Ing. A. van de Beek
Mr. C.J.E. Dijk
Drs P.J.H.M. Luijten
Ir A.Ph.W. van Wassenaer
J.A.T.M. Wolfs
H. Zwarts

Staf

G.M. Jongerius, adjunct-directeur fondsenwerving Koninklijk
Concertgebouworkest
G.A.M. van den Berg, adjunct-directeur public relations Koninklijk
Concertgebouworkest
Mevrouw H.J. Philips, coördinator
Mevrouw T.S. Alpherts, coördinator

Werverscomité

Mevrouw M. van de Geijn-Verhoeven
D.A. Hofland
Mevrouw I. Lindenbergh-Sluis
Mevrouw E. Mosler-Reiss
C.C. de Vries
De heer en mevrouw Wiarda-Hansen

American Friends of the Royal Concertgebouw Orchestra (AF-RCO)

Amb. William van den Heuvel, Chairman
Dr. Hans Vemer, President
Mevrouw Andrea Axelrod, Managing Director

Gouden Gilde België

Drs. F. Sweerts, contactpersoon

1. BALANS PER 31 DECEMBER 2004

	<u>31 december 2004</u>		<u>31 december 2003</u>	
ACTIVA	€	€	€	€
Materiële vaste activa				
Activa benodigd voor de doelstelling	<u>2.087.806</u>	2.087.806	<u>2.115.337</u>	2.115.337
Beleggingen		4.783.415		3.427.963
Vorderingen		439.720		861.778
Liquide middelen		440.067		524.913
TOTAAL		<u>7.751.008</u>		<u>6.929.991</u>
PASSIVA				
Eigen vermogen				
besteedbaar vermogen				
Stichtingskapitaal	23		23	
Continuïteitsreserve Gouden Gilde	<u>5.376.705</u>	5.376.728	<u>4.682.617</u>	4.682.640
vastgelegd vermogen				
Fonds activa doelstelling	2.087.806		2.115.337	
Bestemmingsfondsen op naam	<u>136.302</u>	2.224.108	<u>127.227</u>	2.242.564
		<u>7.600.836</u>		<u>6.925.204</u>
Vlottende passiva				
Crediteuren	30.172		4.787	
Vooruitontvangen gelden	<u>120.000</u>	150.172	<u>0</u>	4.787
TOTAAL		<u>7.751.008</u>		<u>6.929.991</u>

2. STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2004

	<u>rekening 2004</u>	<u>begroting 2004</u>	<u>rekening 2003</u>
FONDSENWERVING			
Baten uit eigen fondsenwerving			
Donaties, giften en schenkingen	425.889	500.000	607.516
Legaten	2.000	10.000	0
Nalatenschappen	22.645	40.000	575.053
De Salon	100.663	100.000	0
Overige baten	<u>62.294</u>	<u>100.000</u>	<u>63.776</u>
	613.491	750.000	1.246.345
Kosten eigen fondsenwerving			
(In)directe verwervingskosten	16.878	50.000	24.999
Uitvoeringskosten	<u>54.175</u>	<u>53.000</u>	<u>60.767</u>
	71.053	103.000	85.766
kosten fondsenwerving als percentage van baten uit eigen fondsenwerving	12 %	14 %	7 %
Netto baten	542.438	647.000	1.160.579
Resultaat beleggingen	185.855	100.000	168.046
Overige baten en lasten	85.061	68.000	81.975
Totaal beschikbaar voor doelstelling	813.354	815.000	1.410.600
BESTEDINGEN			
Besteed aan doelstelling			
Steun aan St. Koninklijk Concertgebouworkest	111.133	105.000	94.165
Ondersteuning (voormalig) personeelsleden St. Koninklijk Concertgebouworkest	26.589	19.000	5.039
Totaal besteed aan doelstelling	137.722	124.000	99.204
Overschot	675.632	691.000	1.311.396
Overschot is toegevoegd/onttrokken aan:			
Vrij besteedbaar vermogen	694.088) 691.000	994.343
Vastgelegd vermogen	-18.456)	317.053
	675.632	691.000	1.311.396

